



Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěrečná zpráva z realizace poradenského programu města Ralsko Poradenský program 7

Dluhová prevence, podpora informovanosti a podpora sítě
služeb v oblasti dluhů

Tento materiál vznikl v rámci realizace projektu „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ r. č. projektu
CZ.03.02.02/00/22_004/0000366.



Agentura
pro sociální začleňování

Obsah

ČÁST 1	3
INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN	3
OBDOBÍ REALIZACE	3
ZÁKLADNÍ ÚDAJE O LOKALITĚ	3
ANOTACE PROGRAMU	3
VÝCHODISKA VÝBĚRU PORADENSKÉHO PROGRAMU A ZÁKLADNÍ POPIS PROBLÉMŮ A JEJICH PŘÍČIN, KTERÉ MÁ PROGRAM ZA CÍL ŘEŠIT	4
CÍLE PORADENSKÉHO PROGRAMU	4
PŘEDPOKLÁDANÝ HARMONOGRAM REALIZACE	5
POPIS VÝSTUPŮ PROGRAMU	6
POPIS VÝCHOZÍHO STAVU LOKALITY V KONTEXTU PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	6
ČÁST 2	9
PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU	9
.....	16
ČÁST 3	16
VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU	16
VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	16
VYHODNOCENÍ NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ A CÍLŮ PROGRAMU	17
VYHODNOCENÍ A SHRUTÍ CELKOVÉHO PŘÍNOSU PROGRAMU NA LOKALITU, DLE ZÁVĚREČNÉHO POSOUZENÍ NAPLŇOVÁNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ DANÉHO PROGRAMU	18
DALŠÍ MOŽNÝ PLÁN SPOLUPRÁCE	18
SEZNAM ZKRATEK	21

ČÁST 1

INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN

Období realizace

Leden 2023–srpen 2024

Základní údaje o lokalitě

Město Ralsko se nachází v Libereckém kraji a dlouhodobě se potýká s vysokou mírou zadluženosti svých obyvatel. Na základě dat z roku 2021 podíl osob v exekuci dosahuje k 30 %. V žebříčku měst s nejvyšším počtem obyvatel v exekuci by Ralsko mělo zaujímat první příčku. Průměrný počet exekucí na jednu osobu je 7,2. Dle mapy exekucí se zvýšil počet osob v exekuci mezi lety 2017 a 2019 o více jak 40 % (v mapě neexistuje kombinace 2017-2018 a 2018-2019), v roce 2021 došlo naopak v významnějším poklesu o 9 %, ve sledovaném období (2016-2021) došlo tedy k navýšení počtu exekucí o 10 % na současných cca 30 % (2021). Město mělo index sociálního vyloučení za rok 2021 na hodnotě 13.

Dluhy jsou momentálně nejpalčivějším tématem v Ralsku. Ralsko je místo specifické svých charakterem, bývalý vojenský prostor, okolní lesy skýtají možnosti neformální obživy nebo sezónních brigád. Za zaměstnáním je nutné povětšinou dojíždět. V místě je nízký obecní nájem.

V Ralsku v současné době téměř nefungují sociální služby, proto informace o dlužích jsou jen z mapy exekucí. Aby se situace v lokalitě mohla zlepšit a bylo nastaveno správné řešení je důležité zmapovat dluhovou problematiku v území detailněji.

Anotace programu

Jde o komplexní podporu územního celku pro snížení a dalšího neprohlubování negativních dopadů předluženosti obyvatel. Jedná se zejména o aplikaci ověřených postupů – systémy práce s cílovou skupinou, soubory opatření na úrovni samospráv (vyhlášky, pobídky), vzdělávání v dluhové oblasti, odborná podpora ve všech oblastech práce s cílovou skupinou (prevence primární, sekundární, terciální). Využívání legislativních možností.

Východiska výběru poradenského programu a základní popis problémů a jejich příčin, které má program za cíl řešit

Jde o jednu z nejzadluženějších oblastí v území a nové vedení má zájem tento fenomén ve spolupráci s ASZ řešit. Na problém v minulosti upozorňovala právě ASZ.

Pro ÚC může OSZ poskytovat konzultace a expertní odbornou podporu při:

- nastavení sítě služeb pro CS – tj. revize a zmapování současného stavu, návrh cílového stavu sítě služeb, odborná podpora při zavádění nových služeb
- při zavádění legislativních změn na úrovni samospráv – tj. revize současného stavu, návrh možných opatření (např. vyhláška o podomním prodeji, hazardních hrách a podob)
- revizi a nastavení pravidel pro vymáhání pohledávek územního celku – tj. revize současného stavu, návrh opatření vč. předání zkušeností dobré praxe z jiných lokalit, odborná podpora při zavádění pravidel vymáhání pohledávek
- práci odborných služeb s cílovou skupinou předlužených osob, včetně vzdělávání v této oblasti, tj. realizace pravidelného setkávání tzv. dluhových platforem, souběžné zmapování potřeb aktérů v dluhové oblasti územního celku, nastavení programu setkávání dluhových platforem podle potřeb územního celku (včetně potřeb rozvoje kvality poskytovaných služeb)
- nastavení systému sběru dat z oblasti dluhového poradenství a pravidelné vyhodnocování efektivity a potřeb v lokalitě

Cíle poradenského programu

1.1 Zmapování dluhové zátěže obyvatel Ralska

1.2 Do konce roku 2023 jsou identifikovány potřeby obyvatel Ralska týkající se oddlužení a prevence zadlužování

1.3 Do poloviny roku 2024 jsou navrženy nástroje, jakými lze tyto potřeby naplnit

2.1 Zabezpečení dluhové kapacity ve městě Ralsko

2.2 Do konce roku 2023 je zajištěn poskytovatel dluhového poradenství v rozsahu identifikovaném v mapování potřeb obyvatel Ralska

2.3 Do poloviny roku 2024 zabezpečit dluhovou kapacitu o 0,5 úvazku a hledat možnosti udržitelného financování

3.1 Nastavení osvětových a preventivních aktivit v oblasti dluhů ve městě Ralsko

3.2 Do poloviny roku 2024 je revidován způsob vymáhání dlužných pohledávek obcí

3.3 Do konce roku 2024 bude vypracován postup sběru dat týkajících se míry a charakteru dlužnictví v obci a postup jejich vyhodnocování

4.1 Město plně využívá potenciál spolupráce a koordinace organizací pracujících se sociálně vyloučenými jedinci a osobami ohroženými sociálním vyloučením.

4.2 Do podzimu 2024 aktéři umí sbírat data a pracovat s nimi na pracovní skupině

Předpokládaný harmonogram realizace

Pořadí kroků	Popis	Časový rámec	Tým/ odpovědnost
1	Seznámení s aktéry a představení opatření	03 a 04/23	LK+Expertka, pracovní skupina, konkretizované cíle
2	Sběr základních dat od ÚC a NNO	05/-06/23	LK + Expertka
3	Realizace výzkumu k tématu a představení výstupů	06/23	Podkladový dokument pro ÚC – výzkumná zpráva
4	Realizace a implementace opatření	08/23-08/24	Realizace projektu, funkční pracovní skupina, podpora implementace doporučení
5	Zhodnocení podpory a realizace zbylých opatření	05/-08/24	Evaluační výstupy/Závěrečná zpráva
6	Seznámení aktérů s výsledky implementace opatření a předání dalších doporučení	09/24	Závěrečné setkání a předání doporučení a výstupů ze spolupráce s ASZ

Popis výstupů programu

1. V obci dojde ke zmapování dluhové zátěže obyvatel Ralska prostřednictvím realizace výzkumu, výstupem bude výzkumná zpráva.
2. Bude posilováno zabezpečení dluhové kapacity ve městě Ralsko projektem organizace Člověk v tísni, který zajistí dostupné odborné dluhové poradenství.
3. Obec nastaví způsob, jak k obyvatelům směřovat osvětové a preventivních aktivity v oblasti dluhů, a to zejména díky aktivním webovým stránkám, kde mohou zástupci organizací věnujícím se dluhovému poradenství přispívat informacemi, webové stránky využijí interaktivní odkazy, které propojí návštěvníky s dalšími důležitými institucemi a zdroji informací.
4. Obec plně využívá potenciál spolupráce a koordinace organizací pracujících s CS včetně dluhového poradenství, koordinace s komunitní prací.
5. Obec umí pravidelně sbírat konkrétní data k zadlužení a práci se zadluženými v lokalitě a průběžně vyhodnocovat spolupráci s NNO.

Popis výchozího stavu lokality v kontextu plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Obec aktivně přistupuje k problematice řešení předlužení obyvatel. Podporuje kvalitní síť služeb se zaměřením na předlužení obyvatel.

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Pravidelně sleduje aktuální dostupné zdroje dat o exekucích na úrovni obcí, vede statistická data o dlužích vůči obci a probírá je na pravidelných setkáních. (Platforma dluhy, porady obce, plánovací platformy).	NE, město má informace pouze z mapy exekucí. Byla snaha získat informace také z registru exekucí, ale nechtěli jim je poskytnout.
Analýza/ zpráva o rozsahu zadlužení obyvatel obce, jeho důvodech, potřebách a možnostech řešení.	NE
Písemné strukturované údaje od jednotlivých poskytovatelů služeb v území shromažďuje na úrovni obce, sleduje v pravidelných intervalech.	NE
Jsou aktivně používány v rámci dalšího plánování (komunitní plánování).	NE
Výstupy z jednání v dalších oblastech, strategické dokumenty.	NE
Pracovní skupina má stanoveny účastníky, jsou definovány role, cíle platformy, je určen koordinátor, který odpovídá za průběh a výstupy z jednání.	NE

V případě potřeby pomáhá zajišťovat finanční zdroje, nabízí prostory.	Město aktivně podporuje vznik PS
Název kritéria: Pravidla vymáhání jsou vyvěšena na webových stránkách a úředních deskách obce.	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
I. Oddlužené obyvatele dále nepovažuje za dlužníky, k osvobozeným pohledávkám od hrazení nepřihlíží (není to překážka pro získání obecního bydlení). Úhrada dlužného nájemného formou plnění splátkového kalendáře není při přidělování obecního bytu bodově penalizována. II. Dluh vůči městu není překážkou pro přidělení obecního bytu (pokud si dlužník s městem sjedná a zahájí způsob úhrady. Úhrada dlužného nájemného formou plnění splátkového kalendáře není při přidělování obecního bytu bodově penalizována.	I. Oddlužené obyvatele obec nepovažuje za dlužníky a není to překážka při získání obecního bytu. Není to bodově penalizováno. II. Dluh vůči městu není překážkou pro přidělení obecního bytu, pokud si občan s městem sjedná například splátkový kalendář.
Transparentní pravidla pro vymáhání pohledávek obce.	NE
Transparentní pravidla pro vymáhání pohledávek obce.	NE
Neprodlužuje dobu vymáhání po uplynutí prvních 6 let.	NE, 1x ročně se na Zastupitelstvu zastavují marné exekuce.
Vyhlášky, metodické pokyny, směrnice. Analýza "dětských dluhů".	NE
V obci nejsou evidováni dětské dlužníci. Vyjednává se subjekty, u kterých jsou dětské dluhy vedeny.	NE
Název kritéria: Zákaz hazardních her. Po úspěšném oddlužení odpouští správní pokuty.	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Promíjí nebo krátí penále, odpouští dluhy, podporuje formy tzv. "Milostivého léta".	NE
Vyhlášky, metodické pokyny, směrnice.	Částečně
Využívání legislativních možností pro prevenci a řešení předlužení obyvatel.	NE
Záznamy, strategické dokumenty.	NE
Využívá mediálních kanálů obce, vývěsky.	NE
Vývěsky, zpravodaj, mediální plány, výstupy.	NE
Mediální výstupy.	ANO, Ralsko neodmítá spolupráci s odbornými organizacemi. Je vůle situaci řešit.
Název kritéria: Rozhlas, vývěsky, zpravodaj, mediální plány, výstupy.	

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Pravidelně sleduje aktuální dostupné zdroje dat o exekucích na úrovni obcí, vede statistická data o dluzích vůči obci a probírá je na pravidelných setkáních. (Platforma dluhy, porady obce, plánovací platformy).	NE, město má informace pouze z mapy exekucí. Byla snaha získat informace také z registru exekucí, ale nechtěli jim je poskytnout.
Analýza/ zpráva o rozsahu zadlužení obyvatel obce, jeho důvodech, potřebách a možnostech řešení.	NE
Písemné strukturované údaje od jednotlivých poskytovatelů služeb v území shromažďuje na úrovni obce, sleduje v pravidelných intervalech.	NE
Jsou aktivně používány v rámci dalšího plánování (komunitní plánování).	NE
Výstupy z jednání v dalších oblastech, strategické dokumenty.	NE
Pracovní skupina má stanoveny účastníky, jsou definovány role, cíle platformy, je určen koordinátor, který odpovídá za průběh a výstupy z jednání.	NE

ČÁST 2 PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU

Období	Název a typ realizovaných aktivit	Uveďte vazbu aktivity na plnění cíle či kritéria (číslo cíle či kritéria)	Stručný popis aktivity a jejího přínosu. Je-li to relevantní, uveďte konkrétní výstupy, či výsledky aktivity
leden 2023 až duben 2023	<p>I. setkání multidisciplinárního týmu, plánování tematického výzkumu</p>	Cíl I., II. a IV.	<p>16.1. proběhlo prvé online setkání multidisciplinárního týmu (MDT), přítomní: Lucie Kopšo (OOPUSK), Zuzana Korecká (OVE), Zuzana Palečková (metodička), Barbara Halířová (expertka na dluhy), Miroslava Školová (LK). Průběh setkání: úvodní představení lokality, zařazení lokality do poradenského programu podle kritérií, nastínění tematického výzkumu na dluhy, časový harmonogram výzkumu, propojení OVE a experta na dluhy. Byl zpracovaný poptávkový formulář k realizaci tematického výzkumu pro poradenský program KA02 (dluhy). Následně bude vytvořen design výzkumu, který bude konzultován s expertem na dluhy, metodičkou a LK.</p>
	<p>II. setkání multidisciplinárního týmu, realizace tematického výzkumu</p>	Cíl. I., II. a IV.	<p>2.3. proběhl druhý MDT (přítomní: Barbara Halířová, Zuzana Palečková, LK). Na setkání se primárně řešila kritéria poradenského programu na dluhy. LK dostala za úkol zjistit co nejpřesnější odpovědi na jednotlivá kritéria. 7.3. byla LK v Ralsku zjišťovat jednotlivá kritéria k poradenském programu na dluhy prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s MSZ Reném Nesvadbem. Od března se začal realizovat také výzkum na dluhy.</p>

	III. Setkání multidisciplinárního týmu	Cíl I., II. a IV.	19.4.2023 proběhl třetí MDT s expertkou na dluhy Bárou Halířovou. Na setkání se nastavoval časový harmonogram poradenského programu a možné aktivity spolupráce v KA02. První pracovní skupina na dluhy proběhne v Ralsku 8.6.2023. V Ralsku nadále pokračuje výzkum na dluhy, který má být dokončen na konci května 2023. Finalizuje se Vstupní zpráva o stavu lokality.
Komentář experta:			
<p>Díky specifickému geografickému uspořádání obce Ralsko a nedostatkem kapacit v síti sociálních služeb bude zavedení a udržení služby v místě výzvou. Avšak již nyní máme příslib terénní pracovníce Člověka v tísni, ta již některé obyvatele Ralska eviduje v projektu, který pokrývá jiné území. Má tak vzhled do situace místních obyvatel a může navázat na svou práci v lokalitě již s větší mírou důvěry od místních obyvatel. Obec je připravena a deklaruje snahu a zavedení služby, zástupce obce mají o spolupráci deklarováný zájem.</p>			
květen 2023 až červenec 2023	IV. Setkání s LK a výzkumníci	Cíle I. až IV.	15.5. proběhl MDT, na kterém se řešila zejména vstupní zpráva – harmonogram a kritéria. Probíhala příprava na PS, která bude 8.6. v Ralsku. Na PS expertka představí poradenský program na dluhy, kritéria poradenského programu a cíle spolupráce. Budou také představeny výsledky výzkumu, který realizovalo výzkumné oddělení Agentury. Výstup z výzkumu se očekává začátkem června 2023. Finální podoba Vstupní zprávy bude připravena v červnu po schválení cílů aktéry na pracovní skupině 8.6.
	Pracovní skupina v Ralsku	Cíl. I.	8.6. proběhla první pracovní skupina na dluhy v Ralsku. Expertka blíže představila poradenský program, jeho cíle a kritéria. Cíle spolupráce byly aktéry odsouhlaseny. Na PS byly také představeny hlavní zjištění výzkumu na dluhy, který probíhal v Ralsku od března do května 2023. Finální podoba výzkumu bude poslána aktérům na připomínkování. Vstupní zpráva o stavu lokality je ve finální podobě. Cíle byly nastaveny formou brainstormingu, nejsou smart. 20.6. byl poradenský program v Ralsku představen LK v rámci projektového dne RSSZ.
	Spolupráce s multidisciplinárním týmem	Cíl II. a IV.	V červenci byla aktérům poslána finální výzkumná zpráva, která se zaměřovala na

	<p>a předávání informací do lokality</p>		<p>dluhovou problematiku v Ralsku. Kromě toho Agentura vede jednání s LBK a Člověkem v tísní o posílení sociálních služeb a zajištění kvalitního dluhového poradenství v Ralsku. Pokrytí dluhových kapacit ORP ČL – hejtmán přislíbil financování a je nezbytné „pohlídat“, aby bylo zaneseno do rozpočtu na příští rok (říkal, že se bude schvalovat září/říjen). V srpnu proběhne další MDT s Bárou Halířovou. Druhá pracovní skupina na dluhy se plánuje zorganizovat na září 2023.</p>
<p>Komentář experta:</p> <p>Výzkumný tým potvrdil svými zjištěními dopředu avizovanou situaci v lokalitě, a to nedostatek kapacit veškerých služeb, a především těch dluhových a velký zájem ze strany obyvatel o službu. Bohužel řada obyvatel nemá dostatečné příjmy na úhradu dluhů a potýká se s nelehkými situacemi k jejich řešení, byť jsou motivováni spolupracovat. Důležité je zavedení širší podpory, a to terénní formou. Sociální pracovníce města se věnuje zejména agendě základního poradenství a základní podpory klientů. Nemá kapacitu na obslužení tak velkého množství obyvatel a zároveň působit i motivačně směrem k nejvíce zatížení CS. Bude se realizovat také projekt komunitní práce na obci, který činnost sociální pracovníce a dluhové poradkyně může významně podpořit, zejména v rámci síťování cílové skupiny. Obec je motivována podpořit tyto aktivity maximálně a zajímá se i osud obyvatel, kteří jsou ubytováni v domech obce Mimoň, ale jsou z Ralska, což je také specifická situace v této lokalitě. V rámci této skupiny hrozí ze strany obce Mimoň postupné navyšování ceny nájemného a tím ohrožení schopnosti splácet i té nejohroženější CS.</p>			
<p>srpen 2023 až říjen 2023</p>	<p>Setkání multidisciplinárního týmu</p>	<p>Cíl II.</p>	<p>9.8. proběhl MDT s Bárou Halířovou a Zuzkou Palečkovou na kterém se plánoval obsah další PS, která proběhne 3.10. v Ralsku. Hlavním cílem PS bude hledat možnosti navýšení dluhové kapacity v Ralsku a znovu otevřít příslib hejtmána LBK, že navýšení dluhových kapacit zafinancuje. Účast na PS potvrdil také Jiří Tůma z KÚLK. Na PS se představí také připravovaná výzva č. 65. S paní Lipčejovou dluhovou poradkyní z Člověka v tísní je vyjednána předběžná dohoda, že pokud někdo z Ralska bude potřebovat dluhové poradenství, tak má kapacity je od září přijmout. Paní Srbová o této možnosti ví a v případě potřeby lidí odkáže přímo na paní Lipčejovou, která je ochotná dojíždět do Ralska.</p>
	<p>Setkání multidisciplinárního týmu</p>	<p>Cíl III. a IV.</p>	<p>29.9. proběhl MDT, na kterém se vytvářel scénář PS Dluhy v Ralsku. Hlavním bodem PS bude opět otevřít téma přislíbené individuální podpory pro ORP Česká Lípa na dluhové poradenství od LBK. Na PS Bára</p>

			<p>Halířová představí legislativní novinky a seznámí aktéry s dotazníkem na postup vymáhání na obci. Na základě výstupů z dotazníku expertka na dluhy navrhne pro město vhodná doporučení. Dalším bodem PS bude debata o přípravě pravidel vymáhání, která budou vyvěšena na webových stránkách města.</p>
	<p>Setkání v lokalitě s partnery, pracovní skupina dluhy</p>	<p>Cíl III.</p>	<p>3.10. proběhla PS na dluhy. PS se kromě hlavních aktérů Ralska zúčastnili také M. Tůma, V. Strouhal, K. Zajícová z KÚLK, L. Průcha a V. Lipčejová z Člověka v tísní a paní Frömmelová z České Lípy. Přítomna na PS byla i Z. Korecká, která bude PP Dluhy v Ralsku evaluovat. Na PS se dohodlo, že expertka Bára Halířová vytvoří návrh na web a rozcestník pro chatbota do konce roku 2023. Také, že LK pošle aktérům dotazník s otázkami na postup vymáhání dluhů na obci. Na základě výstupů se navrhnou případná doporučení a pravidla vymáhání budou vyvěšena na webových stránkách města do konce roku 2023. Nadále platí, že LBK poskytne individuální podporu dluhového poradenství pro ORP Česká Lípa (podpora zaměřená na Ralsko). Dluhové poradenství Člověka v tísní v ORP Česká Lípa financované individuální dotací LBK (0,5 úvazku) bude v roce 2024 mimo režim sociální služby (jako "program"). Čeká se však na schválení rozpočtu LBK, termín 11-12/2023. Finanční náklady by to pro město neznamenal. Dluhová poradkyně (předběžně se počítá s paní Lipčejovou) by však uvítala zázemí. Klienty navštěvuje i přímo doma, ne každému je to však příjemné. Vedení města navrhlo zázemí na Ploužnici. Je tam hygienické zázemí, kuchyňka, soukromí. Je možnost pak domluvit konkrétní dny a časy, kdy by tam dluhová poradkyně byla. Termín další PS na dluhy se plánuje na leden 2024.</p>

listopad 2024	Setkání multidisciplinárního týmu a domluva představení programu a konferenci ASZ – RSSZ	Cíl III.	V listopadu proběhly dva MDT, které se věnovaly cílům poradenského programu, dotazníku na postup vymáhání na obci a konferenci RSSZ, která se uskuteční 12. 12. 2023. Cíle poradenského programu jsou již ve finální podobě, schválené expertem, vedoucím RCS a LK. Na základě výstupů z dotazníku o postupu vymáhání na obci expertka navrhne vhodná doporučení. Na konferenci RSSZ vystoupí Barbara Halířová a představí poradenský program na dluhy. LK řekne pár slov o tom, jak poradenský program funguje a probíhá v Ralsku. Konference se zúčastní také pan Nesvadba z Ralska.
prosinec 2024	Setkání na konferenci RSSZ se zástupci obce, představení programu a realizace v obci	Cíl. II., III. a IV.	V prosinci se uskutečnila plánovaná konference, které se zúčastnil i pan René Nesvadba. Expertka na dluhy připravuje vhodná doporučení na základě výstupů z dotazníku o postupu vymáhání na obci (termín leden 2024). Další pracovní skupina na dluhy se plánuje zorganizovat předběžně na únor 2024 a bude spojena i s tematickou oblastí Dluhy k tvorbě Plánu sociálního začleňování. Máme potvrzeno, že LBK schválil dluhové poradenství na 0,5 úvazku na ORP ČL jako program.
<p>Komentář experta:</p> <p>Spolupráce v lokalitě nejen s manažerem SZ, ale i zástupci obce a zejména pracovníky NNO a komunitního projektu je velmi dobrá. Zároveň krajsí zástupci potvrdili podporu zařazení kapacit dluhového poradenství a jeho kontinuální potřebu do sítě, také finanční podporu do doby, než bude podán a realizován projekt z výzvy OPZ 065. Aktivní sdílení situace v lokalitě mezi pracovníky NNO a zástupci obce a vzájemné potvrzení nastavení vzájemné podpory a napojení pracovníků služeb.</p>			
leden 2024 až srpen 2024	Komunikace s lokalitou a LK, sledování postupu v lokalitě		V lednu byla pozornost věnována především pracovním skupinám pro tvorbu Plánu sociálního začleňování (PSZ). Všechny aktivity jsou však úzce propojeny i s poradenským programem na dluhy. Další pracovní skupina na dluhy se plánuje uskutečnit v únoru 2024. LK je v kontaktu s expertkou Bárou Halířovou, Liberecký kraj od února 2024 do února 2025 zafinancuje 0,5 úvazku dluhového poradenství v Ralsku. Paní Lipčejová bude navštěvovat klienty přímo v domácnostech a bude mít na Ploužnici

			<p>konzultační hodiny každý čtvrtek od 9:00 do 13:00. Plánuje se, že od února 2025 na to naváže finance z výzvy č. 65, zatím se počítá s 1 úvazkem.</p>
	<p>Pracovní skupina dluhy s partnery v lokalitě</p>	<p>Cíl II. a IV.</p>	<p>Dne 22. 2. 2024 proběhla pracovní skupina k dluhům, které se zúčastnili Lukáš Průcha a Vilma Lipčejová z Člověka v tísní, radní a vedoucí sociálních záležitostí René Nesvadba, komunitní pracovnice Katka Pešková a dvě peer asistentky. Cílem pracovní skupiny bylo zhodnotit, které cíle poradenského programu se již podařilo splnit, které aktuálně probíhají a na kterých je potřeba ještě pracovat. V následujících týdnech budou na webových stránkách města zveřejněny informace o aktivitách a službách, které v Ralsku fungují, jako je komunitní práce a dluhové poradenství. Paní Lipčejová od února 2024 poskytuje v Ralsku dluhové poradenství. Má konzultační hodiny na Ploužnici každý čtvrtek od 9:00 do 13:00 a v případě zájmu navštěvuje klienty i přímo v jejich domácnostech.</p> <p>Dalším cílem poradenského programu je, aby aktéři uměli sbírat data týkající se míry a charakteru zadlužení a pracovat s nimi. Bára Halířová pošle v průběhu března tabulku, kterou vyplní paní Lipčejová, komunitní pracovnice a také sociální terénní pracovnice. Přibližně po půl roce se data znovu seberou a takto by se měla pravidelně sbírat a vyhodnocovat. Data jsou důležitá nejen pro samotné aktéry, ale i pro politickou reprezentaci. Na pracovní skupině jsme se také dohodli, že Bára Halířová pošle příklad směrnice pro vymáhání dlužných pohledávek obcí ze Starých Křečan. Pokud by město mělo zájem, je možnost si směrnici upravit a aplikovat i v Ralsku. Další pracovní skupina na dluhy se plánuje zorganizovat v květnu 2024 společně s evaluátorkou Zuzanou Koreckou.</p>
	<p>Komunikace v lokalitě a pracovní skupiny v rámci</p>	<p>Cíl II., III. a IV.</p>	<p>V rámci přípravy SPSZ se v období březen až červen 2024 uskutečnili pracovní skupiny na další témata, kdy problematika dluhů byla</p>

	aktivit navazující podpory KA01		rovněž součástí a akcentována, tak aby v následujících obdobích byla problematika stále aktivně řešena. Byli začleněny poznatky z celého období poradenského programu. Další spolupráce byla směřována k výzvě OPZ 065, ze které bude realizován projekt dluhového poradenství pro následující období.
--	---------------------------------	--	--

Komentář experta:

Pracovníci v lokalitě i zástupci obce aktivně pracují na podpoře CS, bohužel díky omezeným časovým možnostem manažera SZ, který má na starosti mnoho další agendy a zdravotnímu výpadku expertky zaostává realizace Cíle III. Expertka navrhla postup zveřejnění pravidel vymáhání na obci na webových stránkách, předala příklad směrnice vymáhání a možnosti rozcestníku na webové stránky. Manager SZ přislíbil setkání s IT správcem webových stránek v průběhu léta. K tomuto bohužel nedošlo, ale je zde potenciál do konce roku 2024 tuto aktivitu dokončit. Na webových stránkách obce se zveřejnila a bude aktualizována informace o působení dluhové poradkyně a pravidelně sdělovány novinky z oblasti dluhového poradenství. Vzhledem k velikosti obce a jejímu lokálními vyloučení expertka hodnotí spolupráci jako velmi aktivní a snahu o zapojení CS do programu i skrze komunitní práci velmi přínosnou.

ČÁST 3 VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU

Vyhodnocení plnění kritérií sociálního začleňování

Kritérium	Název ukazatele	Vyhodnocení závěrečného posunu v lokalitě
<p>1. Obec aktivně přistupuje k problematice řešení předlužení obyvatel. Podporuje kvalitní síť služeb se zaměřením na předlužení obyvatel</p>	<p>V obci aktivně působí pracovní skupina pro oblast dluhů, kde jsou široce zastoupeni všichni aktéři, vč. předlužených obyvatel.</p> <p>Na základě analýzy potřeby obec systémově buduje a rozvíjí dostupnou komplexní síť služeb v oblasti dluhů.</p>	<p>Manager SZ velmi aktivně koordinuje setkávání platformy a zajišťuje aktivní sdílení praxí a výstupů</p> <p>Obec aktivně podporuje rozšíření služeb prostřednictvím projektového záměru, nabízí prostory a zástupci obce se účastní vzdělávacích akcí a konferencí na podporu rozvoje služeb a aktivit města.</p>
<p>1.1. Obec má nastaveny platformy, do kterých jsou zapojeni relevantní aktéři a lidé žijící v obci, aktivně podporuje vznik a fungování neformálních platform. Platformy jsou dynamické (nejedná se o uzavřenou skupinu). Zapojují se různé subjekty s dostatečnou mírou vlivu pro řešení a maximální aktivitou. Mezi aktéry panuje vysoká vzájemná</p>	<p>Obec má základní povědomí o předlužení obyvatel.</p> <p>Sbírá ad hoc data od poskytovatelů služeb (na úrovni počet pracovníků, kapacita, náklady služby) a základní údaje o uživateli služeb.</p>	<p>V průběhu programu město dostává pravidelné zprávy z oblasti dluhů od spolupracujících NNO a v rámci pracovní skupiny sleduje roční změny a výši dluhů vůči obci. V rámci přípravy návazného projektu na dluhové poradenství a spolupráce s dalšími službami si aktivně sděluje zjištění potřeb a informací od CS zejména od terénních a komunitních služby. V rámci poradenského programu došlo k velmi pozitivní změně na straně obce a výrazně zvýšené aktivitě oproti minulým obdobím spolupráce.</p> <p>V rámci setkávání pracovních skupin aktivně sdílí poznatky a potřeby od CS v rámci problematiky zadlužení a aktivně sleduje zájem o službu a zapojení CS.</p>

důvěra a důvěra v řešení, nedochází ke konfliktům. Jsou aktivně zapojovány osoby, kterých se řešení týká. Výsledky zjištění z platform jsou aktivně implementovány do směrnic a postupů obce.	Výstupy ze skupiny jsou podkladem pro plánování v dalších oblastech.	Sdílení v pravidelných pracovních skupinách aktivně přispívá k plánování dalších aktivit nejen v rámci dluhového poradenství a podpory CS, ale i v rámci komunitního přístupu.
	Dluhová problematika je včleněna i do všech souvisejících oblastí – jako je bydlení, zaměstnanost a další.	Informace o potřebách a data zjištěná data reflektuje v PSZ. Jde o aktivní přístup v rámci budoucího plánování a zajištění podpory řešení problematiky dluhového poradenství v následujících letech.
III. Využívá všechny legislativní možnosti pro prevenci a řešení předlužení obyvatel.	Obec mapuje, jak pomocí legislativních možností pomoci při prevenci a snížení předlužení.	Obec aktivně nastavila během programu spolupráci s organizací Člověk v tísni a ve spolupráci s terénní pracovníci obce a komunitními pracovnice zjišťuje a šíří novinky z oblasti legislativy
IV. Aktivně vystupuje v oblasti sociálního začleňování ve všech předchozích kritériích.	Plánuje své mediální výstupy v oblasti dluhů (min. 2 x ročně). Spolupracuje s odbornými organizacemi z oblasti dluhů a zveřejňuje jejich materiály.	Obec plánuje aktivně vyvěšovat a dále sdílet prostřednictvím webových stránek obce a věstníků výstupy spolupráce v oblasti dluhové problematiky

Vyhodnocení naplnění výstupů a cílů programu

Cíl I. Zmapování dluhové zátěže obyvatel Ralska

V rámci průběhu programu byl realizován v jeho prvotní části kvantitativní i kvalitativní výzkum, který přinesl detailní pohled na zadlužení obyvatel obce a jejich příčin.

Bylo navrženo zajištění dluhového poradenství pro delší období a navázání na další služby v lokalitě, jako je terénní a komunitní práce.

Cíl II. Zabezpečení dluhové kapacity ve městě Ralsko

Oba podcíle uvedené v úvodní části zprávy byly splněny ve všech bodech. Byl zajištěn kvalitní poskytovatel dluhového poradenství, finančně podpořen a zajištěno podání projektu pro financování dalšího období.

Cíl III. Nastavení osvětových a preventivních aktivit v oblasti dluhů ve městě Ralsko

Byla provedena revize systému vymáhání dluhů obcí, nepodařilo se však navrhnout její změnu, nicméně v rámci osvěty došlo k informování veřejnosti a zejména nejvíce zasažené CS o existenci nové služby dluhového poradenství, díky níž se dostávají osvětové informace mezi občany a CS. Obec využívá sdílení informací skrze webové stránky.

Cíl IV. Město plně využívá potenciál spolupráce a koordinace organizací pracujících se sociálně vyloučenými jedinci a osobami ohroženými sociálním vyloučením.

Obci byla předána tabulka pro sběr dat z lokality, která slouží pro budoucí vyhodnocení fungování služby dluhového poradenství a stálému mapování aktivity v lokalitě. Město aktivně podporuje služby ve spolupráci a sdílení informací a potřeb CS.

Vyhodnocení a shrnutí celkového přínosu programu na lokalitu, dle závěrečného posouzení naplňování kritérií sociálního začleňování daného programu

V rámci programu se podařilo aktivizovat obec k zajištění různých služeb, především dluhového poradenství, a k aktivnějšímu přístupu při řešení potřeb cílové skupiny. Tato skupina čelí nejen vysokému zadlužení, ale i mnoha dalším problémům. Obec se velmi aktivně zapojila do pracovních skupin a se zájmem využívala nástroje poradenského programu k řešení problematiky sociálního vyloučení CS. Zároveň se snažila plánovat další kroky pro budoucí období.

Obec plně využila pozitivních změn v rámci prvního kritéria a částečně naplnila i některé další aspekty programu. Díky tomu došlo k významnému pokroku oproti předchozím obdobím. Tento úspěch byl dosažen zejména díky zájmu zástupců obce, a to nejen z řad zastupitelstva, ale především díky aktivnímu přístupu a spolupráci s manažerem sociálního začleňování.

Další možný plán spolupráce

Po ukončení aktuální části programu je zde ještě prostor pro práci s daty a jejich průběžného sledování pro konkrétnější cílení na problémy CS a dále rozvíjení spolupráce s ASZ v rámci dalších aktivit. K tomu mohou vést níže uvedená obecná doporučení, která platí pro práci s významně zastoupenou předluženou CS v lokalitě.

Obecná doporučení pro možnou další spolupráci budou předána zástupcům obce po ukončení programu a bude zjištěn zájem o podporu jejich další aplikace v lokalitě.

V rámci zjištění z lokality, i přes aktivitu jejich členů, navrhujeme tato řešení, byť si uvědomujeme, že lokalita je zasažena především systémovými vlivy a geografickým vyloučením.

1. Zajištění kontinuity dluhového poradenství

Projekt dluhového poradenství bude realizován pro další období prostřednictvím nové výzvy, je důležité:

- **Napojení na další službu:** Udržet stávající spolupráci s komunitními pracovníky a terénní službou obce.

- **Informování obyvatel:** Poskytnout všem občanům informace o nových kontaktech a službách dluhového poradenství prostřednictvím letáků, webových stránek obce, místních médií a veřejných setkání.

2. Vzdělávání terénních a komunitních pracovníků

Terénní a komunitní pracovníci jsou klíčové/i pro poskytování podpory obyvatelům a měli by se vzdělávat v oblasti dluhového poradenství průběžně, minimálně v základech.

- **Školení a semináře:** Organizovat pravidelná školení a semináře zaměřené na dluhové poradenství.
- **Aktuální informace:** Zajistit přístup k aktuálním informacím o změnách v legislativě týkající se dluhů a exekucí.
- **Průběžné vzdělávání:** Motivovat terénní pracovníky k průběžnému sebevzdělávání a účasti na relevantních konferencích a workshopech.

3. Etické vymáhání dluhů

Obec by mohla vytvořit novou směrnici k vymáhání dluhů a umožnit její zveřejnění. Je důležité:

- **Pokračování v etických postupech:** Pokračovat v uplatňování etických postupů při vymáhání dluhů a ukončovat nevymahatelné dluhy dle zásad řádného hospodáře.

4. Zvýšení zájmu o dluhové poradenství

Zájem cílové skupiny o poradenství klesá kvůli nedostatečným příjmům na oddlužení. Obec by měla:

- **Informování o možnostech podpory:** Informovat obyvatele o všech možnostech, jak získat podporu, včetně sociálních dávek a dalších forem finanční pomoci, jak vést hospodaření a zamezit dalšímu zadlužování.
- **Informační kampaně:** Zorganizovat setkání s CS zaměřené na zvýšení povědomí o významu dluhového poradenství a jeho výhodách.
- **Podpora zaměstnanosti:** V rámci možností spolupracovat s místními firmami a organizacemi na vytváření pracovních míst, která mohou pomoci obyvatelům zlepšit jejich finanční situaci, tak aby byli reálně schopni řešit své zadlužení.

5. Podpora při jednání s věřiteli

Zavírání pracovních míst v lokalitě může výrazně ovlivnit schopnost obyvatel splácet dluhy. Obec by měla v rámci terénní práce zajistit:

- **Podporu při jednání s věřiteli:** Poskytovat podporu při jednání s věřiteli, zejména v případech, kdy dluhy ohrožují základní potřeby, jako je bydlení a energie.
- **Mechanismy pro vyjednávání:** Vytvořit mechanismy pro vyjednávání splátkových kalendářů a dalších dohod s věřiteli, tak aby to pro danou CS a konkrétní osoby bylo skutečně reálné, tedy orientovat na ty druhy dluhů, které jsou pro CS nejzásadnější (bydlení, energie, poplatky a dluhy ze zákona)

6. Informování o novele insolvenčního zákona

Je důležité, aby obyvatelé byli informováni o novele insolvenčního zákona, která umožňuje uhrazovat dluhy i z nezabavitelné částky. Obec by měla:

- **Distribuce informací:** Zajistit, aby tato informace byla distribuována ve srozumitelné formě všem obyvatelům zatíženým dluhy, například prostřednictvím informačních letáků, místních médií a veřejných setkání.
- **Vysvětlení novely zákona:** Nabídnout pomoc při vysvětlení novely zákona a jejího dopadu na jednotlivce.

7. Prevence nových dluhů

Je nutné učit obyvatele, aby nové dluhy nevytvářeli, a podporovat je v rozumných finančních rozhodnutích:

- **Vzdělávací programy:** Organizovat kratší setkání s workshopy a povídáním zaměřeným na finanční gramotnost a správu osobních financí, jak správně hospodařit, jaké jsou priority v rozpočtu, kdy a jak včas vyhledat podporu poradce.
- **Důvěra a podpora:** Terénní pracovníci by měli získávat důvěru cílové skupiny, poskytovat jim dlouhodobou podporu a motivovat je k odpovědnému hospodaření s financemi. Bez takto navázaných dlouhodobých vztahů je velmi těžké motivovat nejohroženější CS ke změně.

Díky těmto opatřením může obec Ralsko v budoucnu efektivněji podporovat řešení dluhové zátěže svých obyvatel. Zároveň tím může předcházet vzniku nových dluhů a přispívat k celkové finanční stabilitě svých občanů.

V rámci systémových opatření by se obec měla zaměřit na komunikaci s vyššími úrovněmi státní správy ohledně několika klíčových problémů:

- Nedostatek pracovních příležitostí v regionu
- Potřeba podpory vzdělávání místních obyvatel
- Řešení patologických jevů v oblasti, zejména boj s drogovou problematikou

Seznam zkratk

ASZ – Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR
CS – cílová skupina
IT – informační technologie
KA – klíčová aktivita
KÚLK – Krajský úřad Libereckého kraje
LBK – Liberecký kraj
LK – lokální konzultant
MDT – multidisciplinární tým
MSZ – manažer sociálního začleňování
NNO – nestátní nezisková organizace
OOPUSK – Oddělení odborné podpory a územní spolupráce a komunikace (v rámci ASZ/ OSZ)
ORP ČL – obce s rozšířenou působností Česká Lípa
OVE – Oddělení výzkumu a evaluace (v rámci ASZ/ OSZ)
PS – pracovní skupina
PSZ – plán sociálního začleňování
RSSZ – Rozvoj systémů sociálního začleňování
SPSZ – strategický plán sociálního začleňování
SZ – sociální začleňování
ÚC – územní celek